

Retningslinjer for udarbejdelse af sikkerhedsinstruks

Formål

Rederen skal udarbejde en sikkerhedsinstruks for sikker sejlads med det eller de fartøjer, som rederen anvender til sejladsaktiviteterne. Formålet hermed er, at rederen

- 1) identificerer sig selv som den overordnede ansvarlige for sejladsaktiviteterne
- 2) fastlægger hvilke sejladsaktiviteter, der er tale om
- 3) identificerer risici forbundet med sejladsaktiviteterne
- 4) træffer tekniske og operationelle forholdsregler, som effektivt imødegår risici
- 5) sikrer, at fartøjet/fartøjerne er egnede og forsynet med den nødvendige udrustning
- 6) sikrer, at besætningen er tilstrækkelig og kompetent
- 7) beskriver de operationelle forholdsregler, som skal følges af besætning og passagerer
- 8) beskriver de forholdsregler, som sikrer, at alle kan reddes i tilfælde af ulykke
- 9) sikrer tilkald af assistance i ulykkestilfælde
- 10) sikrer, at oplysning om antallet af personer om bord er kendt og opbevares i land og er let tilgængelig i tilfælde af en redningsaktion
- 11) sikrer, at der altid afgives sikkerhedsinstruktion til nye ombordværende personer inden sejladsens start
- 12) sikrer erfaringsopsamling med henblik på løbende forbedring af sikkerheden

Hvem udarbejder?

Det er rederens ansvar, at sikkerhedsinstruksen udarbejdes af personer med maritime kompetencer, som er dækkende for de konkrete sejladsaktiviteter.

Form

Sikkerhedsinstruksen bør være kortfattet og nem at læse for alle brugere, dvs. fører, besætning og passagerer.

Indhold

Sikkerhedsinstruksen skal indeholde følgende:

1) Identifikation af rederen og dennes juridisk ansvarlige person;

”Rederen” er den person eller det organ, som har ejerskab af sejladsaktiviteterne. Rederen er derfor ansvarlig for valget af sejladsaktiviteter, samt for hvordan de tilrettelægges og udføres. Rederen kan være ejer af fartøjet men behøver ikke at være det. Sejladserne kan udmærket foregå i lejede eller lånte fartøjer. Det afgørende er, om ejeren har ejerskab af sejladsaktiviteterne.

Rederen skal i sikkerhedsinstruksen angives ved navn og adresse.

2) Sejladsaktiviteter;

Det skal kort anføres, hvilke sejladsaktiviteter der er tale om, samt hvor og hvornår de må foregå.

Eksempler:

- Kanosejlads i perioden [dato1]-[dato2] med skoleklasser på Mølleåen samt Furesø, Bagsværd sø og Lyngby sø
- Kanosejlads langs kysten i Mariager Fjord med skoleklasser i perioden [dato1]-[dato2]:
- Speedbådssejlads med efterskoleelever på søsportlinien i Storstrømmen mellem Storstrømsbroen og Farøbroerne, under gunstige vejr- og temperaturforhold

- (vandtemperatur min. X°C, lufttemperatur min. Y°C samt max. vindhastighed Z m/s) –
Tursejlad, vandski samt oplæring med henblik på erhvervelse af duelighedsbevis.
- Event- og teambuildingsejladser i perioden [dato1]-[dato2] med 42' sejlbåd fra Grenå og langs Jyllands østkyst samt ture til Anholt under følgende vejr- og temperaturforhold: [vand- og lufttemperatur, vindhastighed, bølgehøjde osv.]
 - Tursejlad i Øresund med 30' motorbåd, [dato1]-[dato2], og under følgende vejr- og temperaturforhold: [vand- og lufttemperatur, vindhastighed, bølgehøjde osv.].
 - Jollesejlad i farvandet umiddelbart ud for Havnekøbing, hele året ved max. vindhastighed X m/s
 - Transport af serviceteknikere mv. fra Havnekøbing til vindmølleinstallationer offshore, hele året, dog kun under følgende vejr- og temperaturforhold: [vand- og lufttemperatur, vindhastighed, bølgehøjde osv.].
 - Tursejlad med max. 6 passagerer i Godthåbsfjorden mellem Nuuk og Nordlandet i 37' motorbåd, [dato1]-[dato2], kun under gunstige vejrforhold.
 - Lejlighedsvis passagertransport med 12 m fiskefartøj fra havnebygd til Qaqortoq, max 4 passagerer, under gunstige vejrforhold.

3) Identifikation af risici;

De sikkerhedsmæssige risici forbundet med sejlad varierer betydeligt afhængig af sejladaktiviteterne og omstændighederne.

Det påhviler rederen nøje at gennemgå de konkrete sejladaktiviteter under de konkrete omstændigheder med henblik på at identificere væsentlige risici, inden sejladaktiviteterne påbegyndes. Alle væsentlige risici, som er identificeret, skal listes op i sikkerhedsinstruksen. Hvis/når yderligere væsentlige risici identificeres løbende, føjes de på listen, så snart de er erkendt.

Eksempler på væsentlige risici ved forskellige sejladaktiviteter er anført i Tabel 1.

Ved sejlad med børn og unge skal følgende risici særligt overvejes:

- Kan de ombordværende svømme?
- Har forældre/værger givet samtykke til sejladsen?
- Ved sejlad med hurtigtgående fartøjer skal følgende risici særligt overvejes:
 - Kollision/grundstødning (øgede risici som følge af høj fart)
 - Beskyttelse af ombordværende mod påvirkningen af accelerations- og bremsekræfter.
 - Forebyggelse af rygskader o.l. i forbindelse med kraftige påvirkninger under sejlad i bølger.
- Tilstedeværelse af personlige værnemidler og foranstaltninger til forebyggelse mod overbordfald eller tilskadekomst som følge af fald eller slagpåvirkninger.
- Forebyggelse mod udsættelse for nedkøling som følge af vind og sø påvirkning.
- Ved sejlad på Grønland skal følgende risici særligt overvejes:
 - Reduceret udstrækning af den geografiske dækning ved brug af kommunikationsmidler som mobiltelefon, VHF/MF og andre kommunikations- og nødsignaleringsmidler.
 - Reduceret mulighed for, at assistance kan nå frem til ulykkesstedet.
 - Hurtigt skiftende vejrforhold.
 - Særlig risiko for nedkøling som følge af påvirkninger af lave vand- og lufttemperaturer.
 - Særlig risiko for overisning og ved sejlad i isfyldt farvand

4) Tiltag til at imødegå risici;

For hver af de væsentlige risici, som er identificeret, skal rederen sikre, at der gennemføres tiltag, som imødegår risikoen effektivt. Det kan være tekniske tiltag (fartøjets konstruktion og udrustning) og/eller operative tiltag (begrænsninger i anvendelsen m.v.)

Eksempler på væsentlige risici for en række sejladsaktiviteter og tiltag til at imødegå dem er vist i tabel 1.

Eksemplerne illustrerer blot systematikken bag udarbejdelsen af sikkerhedsinstruks – risici og tiltag er ikke beskrevet udtømmende for de valgte sejladsaktiviteter. I alle eksempler vil der reelt være langt flere væsentlige risici end vist. Det er rederens ansvar at identificere alle væsentlige risici ved de konkrete aktiviteter og at tage stilling til hvilke tiltag, som er nødvendige for at imødegå dem. Alle risici og tiltag bør beskrives udførligt, således at rederens overvejelser afspejles i sikkerhedsinstruksen.

Tabel 1: Eksempler på risici og tiltag ved forskellige sejlsaktiviteter

Sejlsaktivitet	Risici	Tiltag
Kanosejls i perioden [dato1]-[dato2] med skoleklasser på Mølleåen samt Furesø, Bagsværd sø og Lyngby sø	Afkøling under sejls Overbordfald Kæntring (særligt ved krydsning af større søer) Risiko for at drive fra land (ved strøm, fralandsvind) osv.	Varm påklædning/aflysning – fastlæg kriterier herfor Brug af redningsvest - fastsæt krav til vestenes egenskaber Sejlsprocedurer for krydsning af søer (fx at følge bredden med pålandsvind frem for at krydse søen) Osv.
Speedbådssejls med efterskoleelever i Storstrømmen mellem Storstrømsbroen og Farøbroerne i perioden [dato1]-[dato2], under følgende vejr- og temperaturforhold (vandtemperatur min. X°C, lufttemperatur min. Y°C samt max. vindhastighed Z m/s) – Tursejls, vandski samt oplæring med henblik på erhvervelse af duelighedsbevis.	Overbordfald Bordfyldning (vind, modsø) Kæntring (særligt i bølger) Motorbrand Kollision og grundstødning (høj fart) Risici ved vandskiløb Osv.	Brug af redningsvest- fastsæt krav til vestenes egenskaber Reducere fart, omlægning af kurs, aflysning af sejls Aflysning af sejls ved forventede bølgehøjder > xx m og vindhast.> xx m/s. Fast brandslukningsanlæg for motor Fastsæt procedurer ved sejls under høj fart Procedurer for sejls med vandskiløb Osv.
Event- og teambuildingsejls i perioden [dato1]-[dato2] med 42' sejlåd fra Grenå og langs Jyllands østkyst samt ture til Anholt under følgende vejr- og temperaturforhold (vandtemperatur min. X°C, lufttemperatur min. Y°C samt max. vindhastighed Z m/s)	Kæntring (hårdtvejrsejls, spilersejls) Kollision (særligt ved trafikerede sejløb) Grundstødning (særligt ved natsejls) Brand (motorrum, pantry) Vandfyldning gennem søvandsindtag Redning ved forlis Osv.	Vejrkriterier, herunder ved brug af spiler Sejlsplanlægning, særlig agtpågivenhed. Natsejls kun i åbne farvande, særlig agtpågivenhed. Fast slukningsanlæg i motorrum, håndslukker og brandtæppe i pantry Vedligehold af søventiler Redningsflåde, tilkald af assistance (radioanlæg, VHF-DSC) Osv.
Jollesejls ud for Havnekøbing, hele året	Bordfyldning, kæntring (særligt ved hårdtvejrsejls) Afkøling i kold luft (især vinter) Afkøling i koldt vand (især vinter) Osv.	Træning i kæntring og genopretning. Sikring af umiddelbar assistance fra følgebåd Isolerende beklædning Tørdragt/våddragt Osv.
Persontransport fra Havnekøbing til vindmølleinstallationer offshore	Anløb offshore Personoverførsel offshore Offshore sejls i hårdt vejr Maskinrumsbrand Redning ved forlis Afkøling i koldt vand (særligt vinter) Osv.	Krav til fartøjets manøvreedygtighed, vejrkræfter, procedurer for anløb/anduvning Vejrkriterier, procedure for personoverførsel, termisk beskyttelse Krav til fartøjets sødygtighed, Vejrkræfter Fast slukningsanlæg Redningsflåder, Assistance fra land Termisk beskyttelse Osv.
Tursejls med max. 6 passagerer i Godthåbsfjorden mellem Nuuk og Nordlandet i 37' motorbåd, [dato1]-[dato2], og under følgende vejr- og temperaturforhold (vandtemperatur min. X°C, lufttemperatur min. Y°C samt max. vindhastighed Z m/s).	Motorbrand Motorstop Grundstødning Kollision Hurtigt vejrskifte med stærk vind og sø Redning ved forlis Kulde Osv.	Installation af fast slukningsanlæg i motorrum Opankring, assistance fra land Sejlsplanlægning, særlig agtpågivenhed. Særlig agtpågivenhed. Sejlsplanlægning, mulighed for at søge læplads Redningsflåde, tilkald af assistance (radioanlæg, VHF-DSC) Termisk beskyttelse, redningsdragter, Osv.
Lejlighedsvis passagertransport med 12 m fiskefartøj fra havnebygd til Havneby, max 4 passagerer, under følgende vejr- og temperaturforhold (vandtemperatur min. X°C, lufttemperatur min. Y°C samt max. vindhastighed Z m/s).	Principielt som eksemplet ovenfor. Yderligere kan bl.a. nævnes: Forringet mulighed for tilkald af assistance ved sejls i områder med manglende radiodækning (VHF/mellembølge) Risici ved at passagerer opholder sig på fiskefartøj (redskaber, pladsforhold osv.)	Tiltag som nævnt ovenfor Undersøg mulighed for at iridium-telefoni i kombination med andre tiltag kan fungere som alternativ til VHF-DSC Forholdsregler, som begrænser passagerers adgang til arealer med fiskeriudstyr samt sikring af plads til samtlige passagerer i opholdsrum.

5) Beskrivelse af fartøj og udrustning;

Rederen skal sørge for, at fartøjerne er egnede til de konkrete sejladsaktiviteter, og at de er forsynet med den fornødne udrustning til at imødegå de væsentlige risici.

Fartøjet, dets tekniske specifikationer og den udrustning, der skal være om bord, skal angives. Det skal klart fremgå, hvilke standarder fartøjet er bygget efter, og hvilken anvendelse det er beregnet til ifølge byggestandarden eller producentens anvisninger.

Eksempel:

Fritidsbåd, CE-mærket iht. fritidsbådsdirektivet, beregnet til sejlads i Havområde B: OFFSHORE-FARTØJER: konstrueret til offshorsejlads, max. vindstyrke 8, signifikant bølgehøjde max. 4 m. Max. 6 personer om bord.

[Bådens tekniske specifikationer og udrustningsliste vedlægges i bilag].

Det er rederens ansvar, at fartøj og udrustning til enhver tid er vedligeholdt, og at det er beskrevet, hvordan dette sikres. Dette kan være ved brug af eksempelvis tjeklister over udstyr, periodisk gennemgang af fartøjet og udstyr eller kontrol inden sejlads.

Det er desuden rederens ansvar at fastsætte krav til passagers/elevs opførsel, pligter og kompetencer. Eksempelvis kan det være et krav, at eleverne skal kunne svømme, at de har forhåndskompetencer (er ”friroet”) før deltagelse i kajak-sejladsaktiviteter.

6) Besætningen og dens kompetencer;

Ud fra sejladsaktiviteterne, de væsentlige risici, de valgte tiltag og fartøjets beskaffenhed påhviler det rederen at sikre, at fartøjets besætning er tilstrækkelig og kompetent til at føre fartøjet sikkert.

Kravene til besætningens kompetencer varierer alt efter de konkrete sejladsaktiviteter og fartøjer. Alt andet lige vokser kravene, jo større fartøjerne er, og jo større risici er.

For fartøjer med dimensionstal på 20 og derover er der fastsat minimumskrav i forskriften.

For fartøjer med dimensionstal mindre end 20 påhviler det rederen at sikre, at de nødvendige kompetencer og den nødvendige besætning er til stede, og at dokumentere dette i sikkerhedsinstruksen.

Eksempel:

Kanosejlads med efterskoleelever på søer og åer om sommeren.

Fartøjerne er små og simple at betjene, og risici er begrænsede. Rederen vurderer, at der skal være mindst 1 lærer pr. X børn, og at alle lærere skal have erfaring med kanosejlads. Mindst 1 lærer skal have gennemført et relevant kursus i kanosejlads og sikkerhed. For at imødegå risici ved kæntring og overbordfald skal samtlige lærere kunne svømme X meter og være i stand til at bjærge en bevidstløs person X meter, yde førstehjælp, betjene kommunikationsudstyr etc.

Hvis kanosejladserne tillige skal kunne foregå langs kyster, øges risici. Rederen skal tage højde herfor, hvilket bl.a. kan ske ved at øge kravene til lærernes kompetencer.

Eksempel:

Jollesejlads med skoleelever – 1-mands joller, lærere i følgebåde.

Det påhviler rederen at sikre, at lærerne er kompetente til sejlads i følgebådene. Dansk Sejlunions kurser, speedbåds-kørekort eller duelighedsbevis kan være relevante uddannelser i denne sammenhæng.

Rederen for sådanne fartøjer bør desuden gøre sig yderligere overvejelser om der er behov for andre kompetencer. Det kan være særligt kendskab til eksempelvis vandskisejlads, sejlads med hurtige fartøjer, sejlads i isfyldte farvande eller andre særlige kendetegn ved den sejladsaktivitet, som udføres.

Kilde: Bilag 4, BEK nr. 956 af 26/09/2012 om mindre fartøjer der medtager op til 12 passagerer

7) Operative forholdsregler, som skal følges af besætning og passagerer;

Hvis rederen har identificeret risici, som imødegås med operative begrænsninger, skal disse anføres i sikkerhedsinstruksen. Det kan f.eks. angå geografiske begrænsninger for anvendelsen, tidspunkter på året og døgnnet, hvorunder sejladsene kan foregå, samt evt. begrænsninger i antallet af personer om bord.

8) Forholdsregler, som sikrer, at alle kan reddes ved ulykke;

Det påhviler rederen, at der tages højde for sikkerheden i værst tænkelige ulykkestilfælde, dvs. i tilfælde hvor de ombordværende må forlade fartøjet pga. forlis, kæntring, brand eller lignende.

Det skal sikres, at der er gjort tiltag til, at alle reddes, også selvom fartøjet forsvinder. Dette kan imødekommes på en række måder:

- Mulighed for redning ved redningsflåde og termisk beskyttelse
- Mulighed for redning ved følgebåd (parsejlads)
- Der kan etableres stand-by beredskab i land, som kan komme til undsætning
- Etc.

Listen er ikke udtømmende, og det skal understreges, at der er metodefrihed. Det afgørende er, at rederen på forhånd sikrer, at alle værst tænkelige scenarier er gennemgået, og at der er etableret tiltag, der i disse tilfælde effektivt sikrer, at alle reddes og holdes i live, indtil assistance når frem.

Rederen skal sørge for, at disse situationer beskrives sammen med effektive tiltag.

9) Forholdsregler, som sikrer, at der altid kan tilkaldes assistance ved ulykker;

Såfremt uheldet er ude, er det af afgørende betydning, at assistance kan tilkaldes og udbredes hurtigst muligt. Afhængig af området, trafiktætheden, vejrforhold og afstanden til kysten bør det overvejes, hvilke midler der i en nødsituation vil være effektive til at tilkalde assistance. Eksempler herpå kan være ved hjælp af radioudstyr, mobil- eller iridiumtelefoni, forhåndsorientering om tilgængelig hjælp i området eller samsejlads. Endvidere bør indirekte midler være til rådighed som eksempelvis nødraketter, tågehorn eller andre genstande til signalering.

10) Forholdsregler, som sikrer, at oplysning om antallet af personer om bord er kendt og opbevares i land og er let tilgængelig i tilfælde af en redningsaktion;

Inden sejlads bør det sikres at personer som ikke deltager i selve sejladsen, er orienteret om den påtænkte varighed af sejladsen, antallet af personer om bord samt den planlagte rute. Endvidere bør der foreligge faste aftaler om kontakttidspunkter og alarmering såfremt personer i land konstaterer at sejladsen afviger fra det aftalte uden at der er givet meddelelse om ændringer.

11) Forholdsregler, som sikrer, at der altid afgives sikkerhedsinstruktion til nye ombordværende personer inden sejladsens start.

Det bør tages særligt i betragtning, at der kan forefindes personer om bord, som ikke kan forudsættes at have forudgående sejlads- eller søsikkerhedsmæssig erfaring. Det er derfor af afgørende betydning, at alle personer, inden sejladsen påbegyndes, er orienteret om eksempelvis brug af redningsmidler, hvordan den påtænkte sejlads forventes at forløbe, hvad man bør foretage sig i en nødsituation.

12) Forholdsregler, som beskriver, hvordan der følges op på utilsigtede hændelser eller ulykker.

Det er essentielt for rederens arbejde med sikkerheden, at der løbende følges op på utilsigtede hændelser, ulykker og andre forhold, som er relateret til sikkerheden om bord. Rederen skal derfor i sikkerhedsinstruksen angive, hvordan der følges op på sådanne forhold.